

V. 16 Dvě cesty k osvobození

RÁMA řekl: Pane, říkáš mi, abych odstranil pocit jáství a z něho vyvěrající toužení. Pokud se ale zbavím pocitu ega, pak se zbavím i těla a všeho, co je na pocitu ega založeno. Tělo a životní síla přece na pocitu ega závisí. Jakmile usekneme kořen neboli ego, pak strom neboli tělo zemře. Jak se mohu zbavit pocitu já a zůstat naživu?

VASIŠTHA odpověděl: Ó Rámo! Zbavit se všech představ a podmíněností lze dvojím způsobem. Jeden je založen na přímém poznání a přímém uskutečnění, druhý na meditaci a rozjímání. Podrobně ti to popíšu.

Člověk by si měl být vědom pomýlených představ, podle nichž uvažuje takto: „Patřím k objektům světa a můj život je na těchto objektech závislý. Nemohu bez nich žít a ony nemohou žít beze mne.“ Po důkladném přezkoumání a dotazování přemýšlí jinak: „Nepatřím k těmto objektům a ony nepatří ke mně.“ Když se takto pomocí hlubokého rozjímání vzdal pocitu ega, může se zabývat činnostmi, které k němu spontánně přicházejí, ale dělá to s klidným srdcem a tichou myslí. Takovému oprostění se od pocitu ega a podmíněností se říká stav ne-já dosažený rozjímáním.

Je-li tu poznání a přímá zkušenost neduální Pravdy, člověk se vzdá pocitu ega i podmíněností a nezakouší už pocit „to je moje“ ani ve vztahu k tělu. Tomu se říká přímé zakoušení stavu ne-já.

Osvobozený již za života je ten, kdo se s hravostí oprostil od pocitu ega skrze rozjímání. Kdo vykořenil pocit jáství pomocí přímé zkušenosti, je ustálen v rovnováze, je osvobozen. Džanaka a jemu podobní následují cestu rozjímání. Jiní, s přímou zkušeností stavu ne-já, jsou sjednocení s *Brahman* a povznesli se nad vědomí těla. Jedni i druhí jsou nicméně osvobození a sjednoceni s *Brahman*.

Za osvobozeného mudrce je považován ten, kdo není ovlivňován žádoucím či nežádoucím a kdo v tomto světě žije a pracuje, ačkoli je od světa vnitřně odpoután a jedná, jako by setrval v hlubokém spánku.

Když Vasištha domluvil, byl další den u konce a shromáždění se rozešlo.